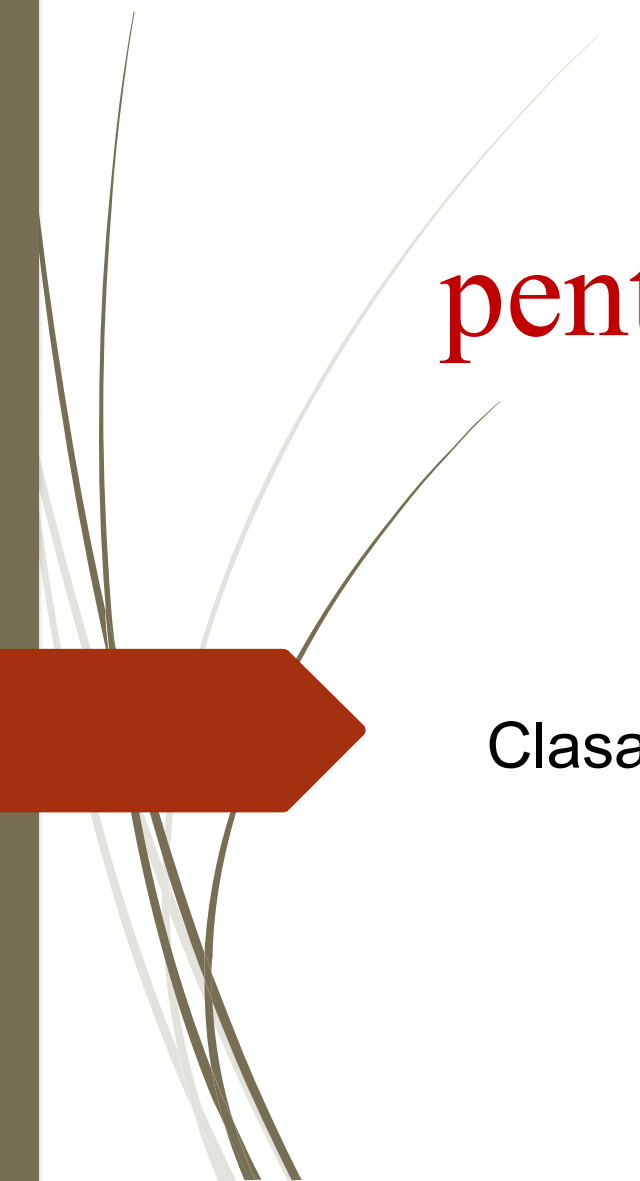
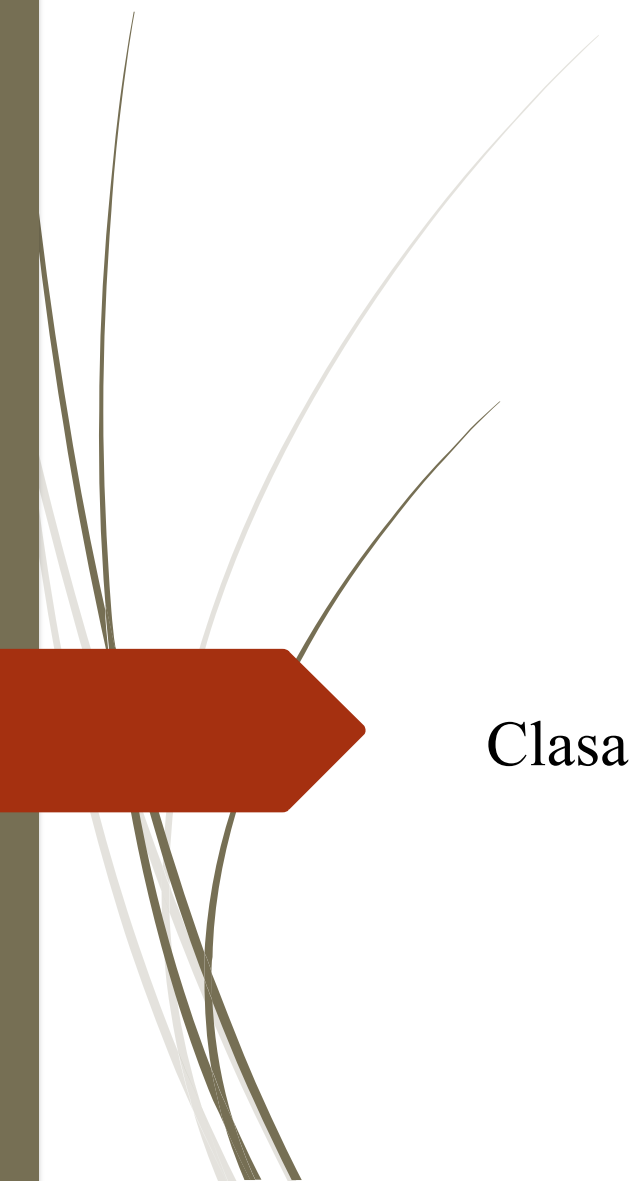

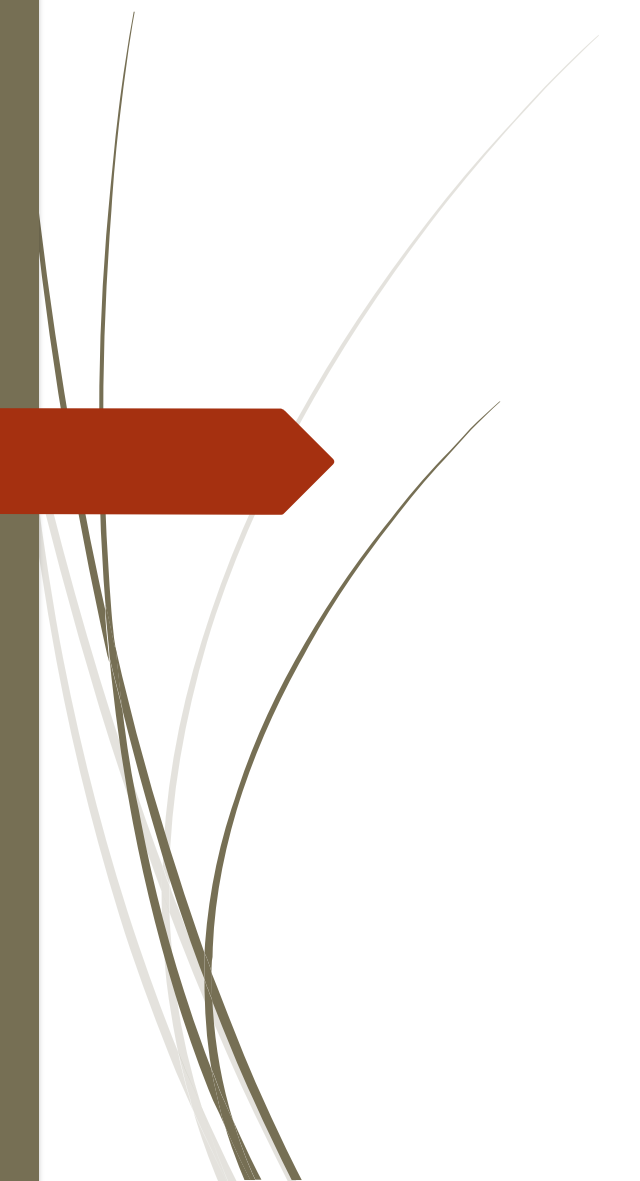
Limba și literatura română pentru școlile și secțiile cu predare în limba maghiară

Clasa a VI-a

Lecția 10

Clasa a VI-a

**Ascultă cu atenție textul
următor, pentru a putea,
apoi, rezolva exercițiile
propușe:**

Motan mi-aș fi dorit să fiu
Cu coada-n sus, cu blana-n dungi,
Cu gheare și mustețe lungi,
C-un ochi verzui și-un ochi căprui.

La ora când târâs-grăpiș
Zăpada nopții se adună
Eu, cocoțat pe-acoperiș,
Să urlu a pustiu la luna.
[...]

Când zorii ziua o deznoadă
Să mă tot duc, să mă tot duc
Și tinicheaua prinsă-n coadă
S-o zdrăngănesc pe străzi, năuc.

Motan mi-aș fi dorit să fiu
Cu coada-n sus, cu blana-n dungi,
Cu gheare și mustețe lungi,
C-un ochi verzui și-un ochi căprui.

Balada motanului de Nichita Stănescu

Spre informarea voastră!

Poezia este un text organizat în versuri.

Versul reprezintă, de regulă, un rând dintr-o poezie.

O poezie poate avea o strofă sau mai multe.

O strofă poate avea un vers sau mai multe.

Pentru o mai bună înțelegere a textului
Cuvintele subliniate în sintagmele următoare au sensul:

*C-un ochi verzui și-un **ochi căprui***

căprui- (despre ochi) de culoare cafenie-gălbuie

*La ora când **târâs-grăpiș***

târâș- grăpiș-(expresie) cu mare greutate, anevoie

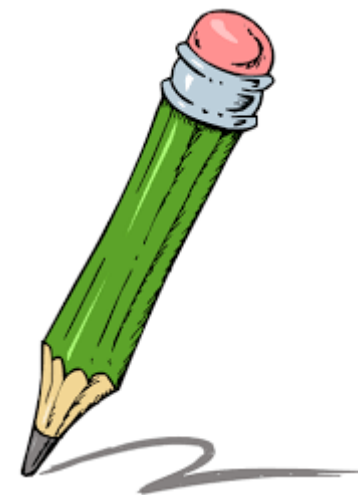
*Eu, **cocoțat** pe-acoperiș*

a se cocoța-a (se) urca pe ceva, a (se) așeza pe un loc mai ridicat.

*să **urlu** a pustiu la lună.*

să urlu- să strig

a pustiu- a supărare (cu durere)

Exercițiul 1

Folosind *Dicționarul explicativ al limbii române* (<https://dexonline.ro>), stabilește sensul din text al următoarelor cuvinte:

- zori
- a deznoda
- tinichea
- a zdrăngăni
- năuc

Rezolvare

Folosind *Dicționarul explicativ al limbii române* (<https://dexonline.ro>), stabilește sensul din text al următoarelor cuvinte:

- **zori**- lumină care se arată pe cer înainte de a răsări Soarele; timp al zilei când răsare Soarele.
- **a deznoda**- a desface un nod ori o ață, o sfoară etc. fixate printr-un nod (sens figurat- *a răsări*).
- **tinichea**- placă sau foaie subțire de tablă de oțel având diverse utilizări, cutie, vas, recipient făcut din tablă.
- **a zdrăngăni**-a produce un sunet caracteristic când se ciocnește de ceva sau este lovit cu ceva.
- **năuc**- dezorientat, zăpăcit, buimac, uluit.

Rezolvare -

Jocul cuvintelor

Integrează cuvintele noi în enunțuri de minimum 5 cuvinte. Acordă atenție contextelor în care acestea apar:

cuvânt	În text	În enunțul tău
zori	<i>Când zorii ziua o deznoadă</i>	
a deznoda	<i>Când zorii ziua o deznoadă</i>	
tinichea	<i>Și tinicheaua prinsă-n coadă</i>	
a zdrăngăni	<i>S-o zdrăngănesc pe străzi</i>	
năuc	<i>S-o zdrăngănesc pe străzi, năuc.</i>	

Exercițiul 2

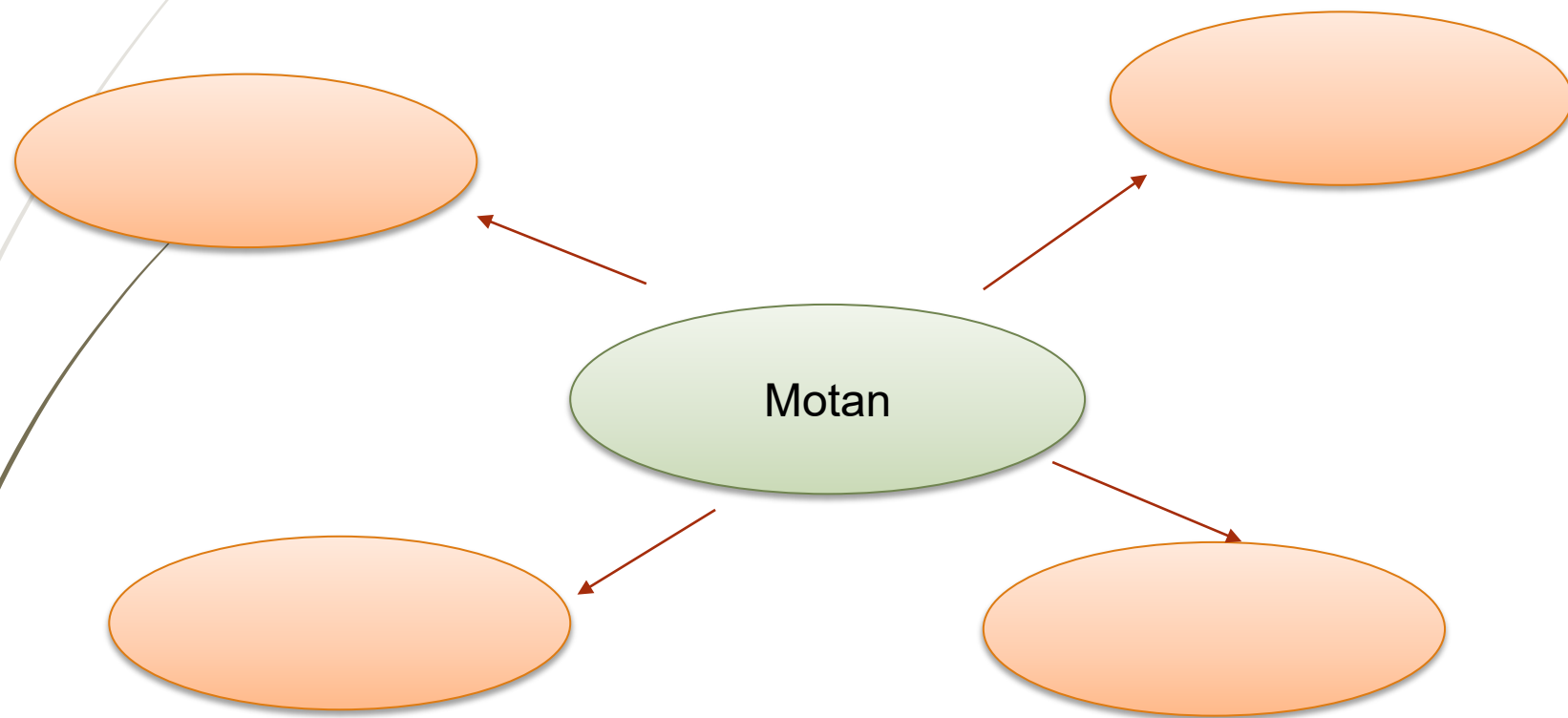
Jocul cuvintelor

Integrează cuvintele noi în enunțuri de minimum 5 cuvinte. Acordă atenție contextelor în care acestea apar:

cuvânt	În text	În enunțul tău
zori	<i>Când zorii ziua o deznoadă</i>	Eu sunt deja trezit când se văd <u>zorii</u> zilei.
a deznoda	<i>Când zorii ziua o deznoadă</i>	Eu mi-am <u>deznodat</u> șiretul. La ora 5 și 45 de minute ziua se <u>deznoadă</u> de noapte.
tinichea	<i>Și tinicheaua prinsă-n coadă</i>	Bunica ține bomboanele într-o cutie <u>de tinichea</u> .
a zdrăngăni	<i>S-o zdrăngănesc pe străzi</i>	Mie îmi place să <u>zdrăngănesc</u> cutia cu bomboane.
năuc	<i>S-o zdrăngănesc pe străzi, năuc.</i>	Copilul era <u>năuc</u> de atâtea cadouri.

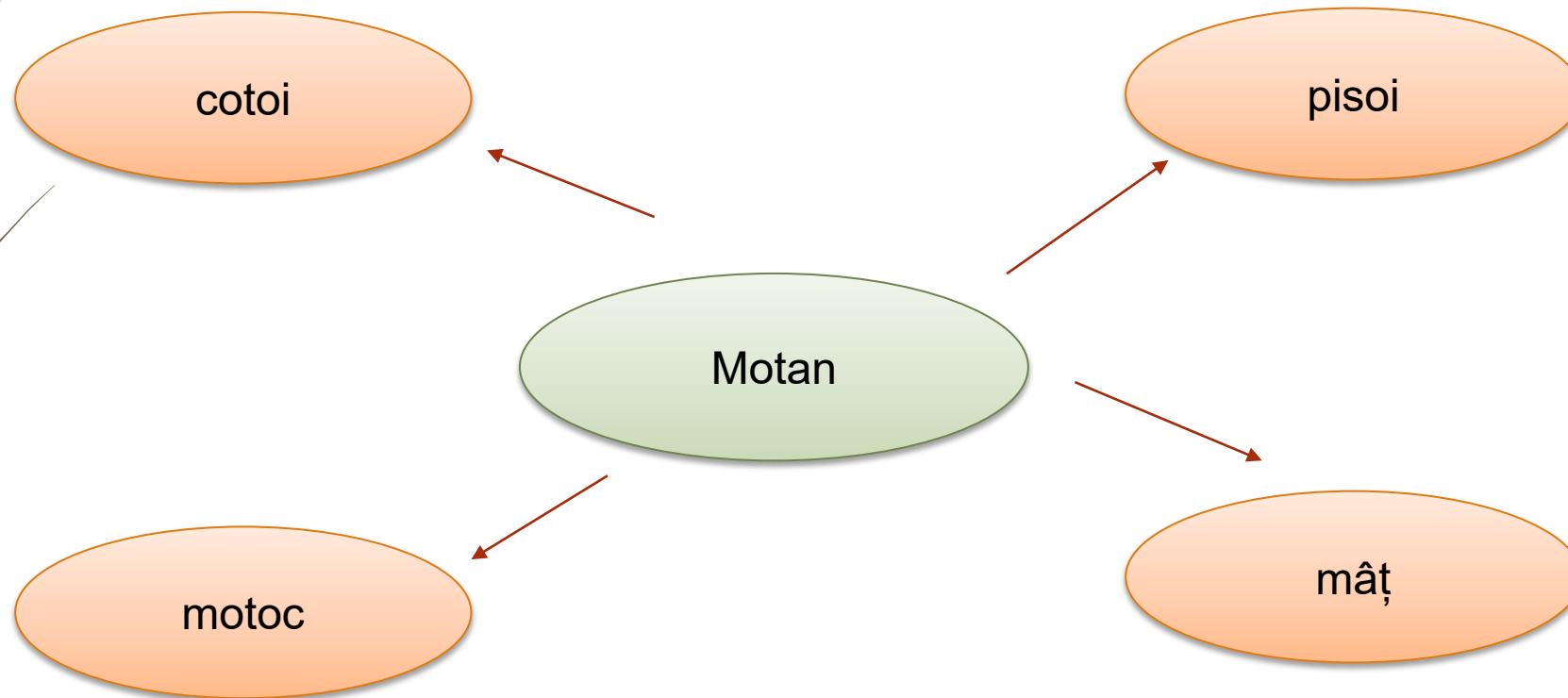
Exercițiul 3

Scrive patru cuvinte cu același sens pentru substantivul *motan*.

Rezolvare

Scrie patru cuvinte cu același sens pentru substantivul *motan*.

Exercitiul 4

Încercuiește răspunsurile pe care îl consideri corecte:

- a. Trăsăturile motanului sunt reale
- b. Trăsăturile motanului sunt imaginare
- c. Motanul este trist
- d. Motanul vesel și încrezător

Rezolvare

Încercuiește răspunsurile pe care îl consideri corecte:

a. Trăsăturile motanului sunt reale

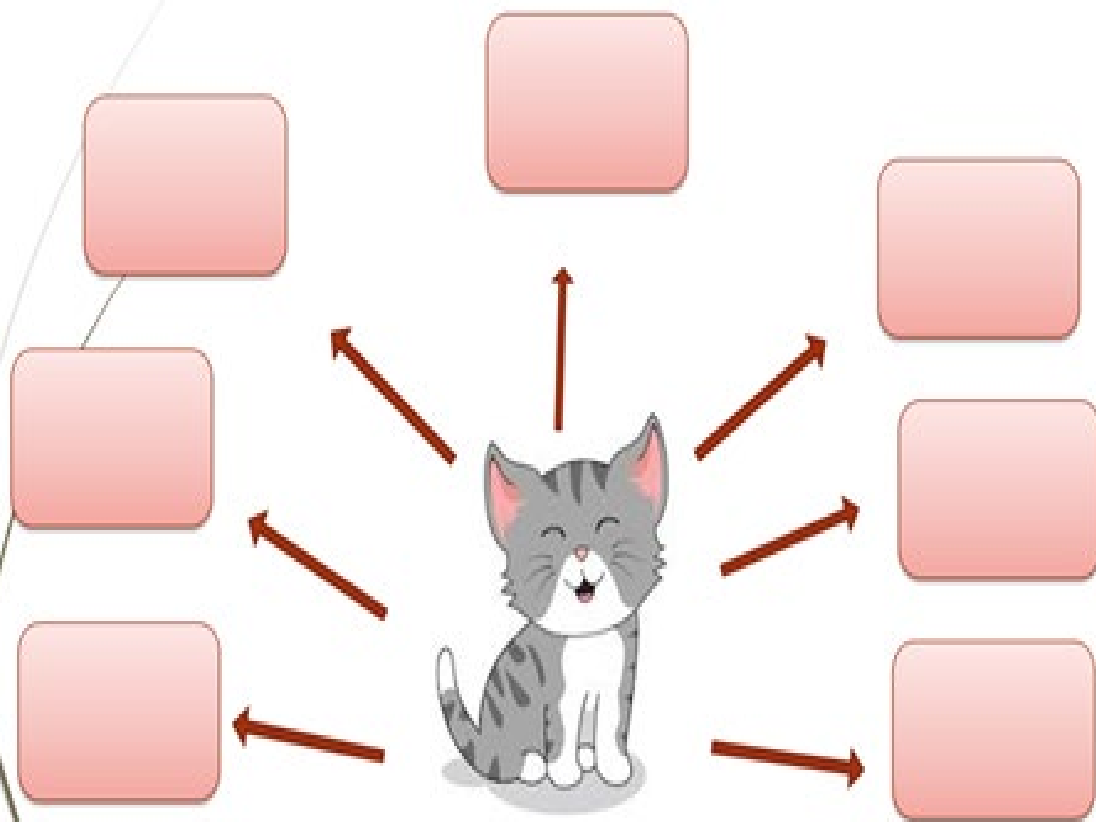
☒ b. Trăsăturile motanului sunt imaginare

☒ c. Motanul este trist

d. Motanul vesel și încrezător

Exercițiul 4

Enumera trăsăturile motanului în ordinea apariției lor în text.

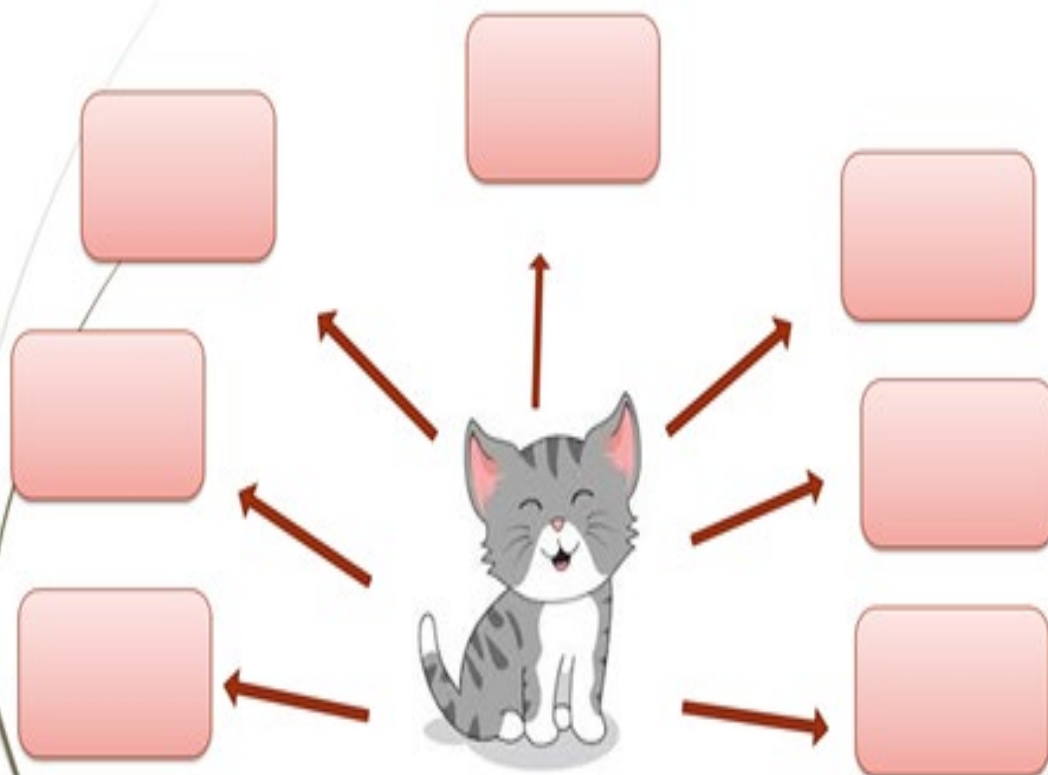
Motan mi-aș fi dorit să fiu
Cu coada-n sus, cu blana-n dungi,
Cu gheare și mustețe lungi,
C-un ochi verzui și-un ochi căprui.

La ora când târâs-grăpiș
Zăpada nopții se adună
Eu, cocoțat pe-acoperiș,
Să urlu a pustiu la luna.
[...]

Când zorii ziua o deznoadă
Să mă tot duc, să mă tot duc
Și tinicheaua prinsă-n coadă
Ș-o zdrăngănesc pe străzi, năuc.

Balada motanului de Nichita Stănescu

Enumera trăsăturile motanului în ordinea apariției lor în text.

Motan mi-aș fi dorit să fiu
Cu **coada-n sus**, cu **blana-n dungi**,
Cu **gheare și mustețe lungi**,
C-**un ochi verzui și-un ochi căprui**.

La ora când târâs-grăpiș
Zăpada nopții se adună
Eu, cocoțat pe-acoperiș,
Să urlu a pustiu la lună.

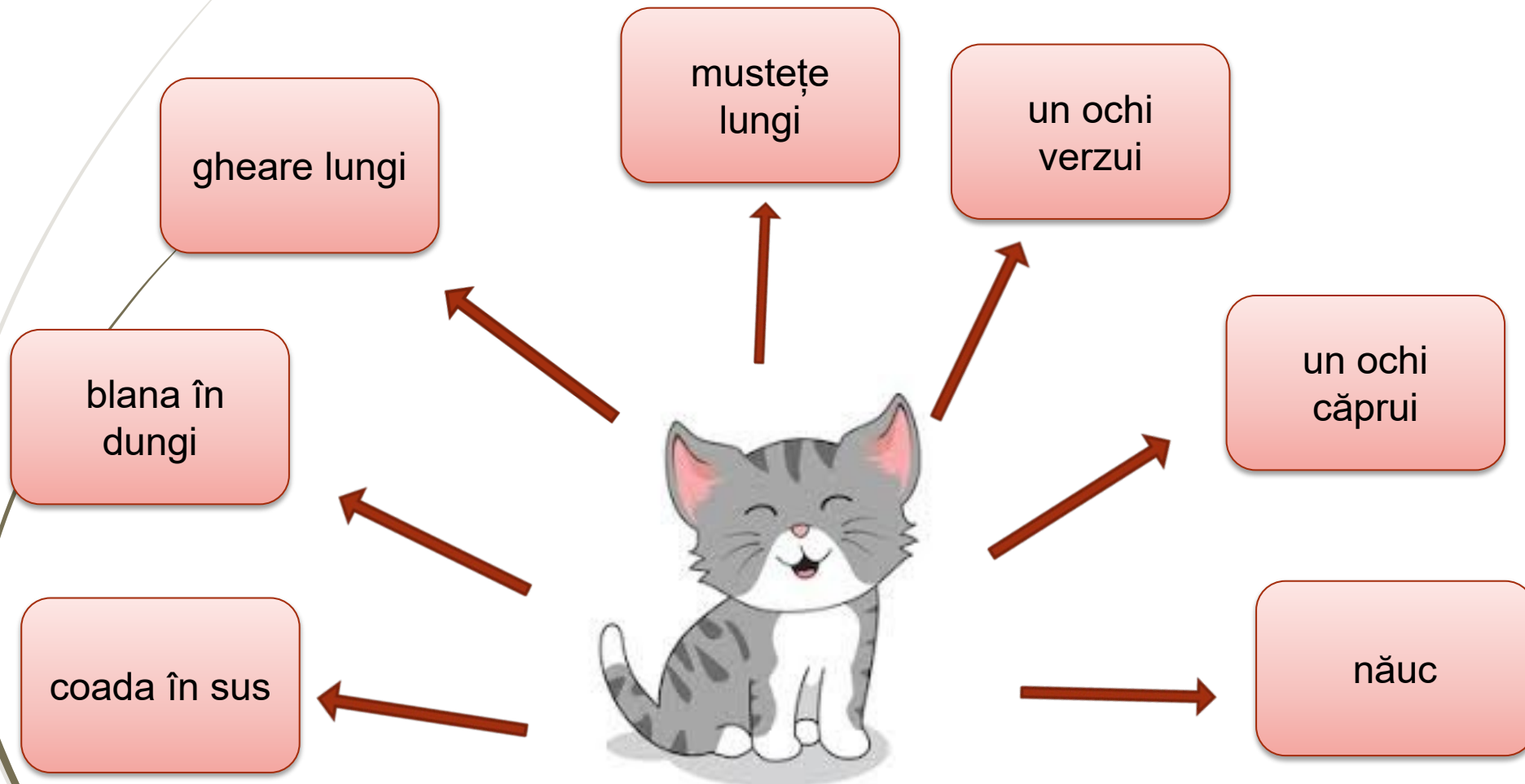
[...]

Când zorii ziua o deznoadă
Să mă tot duc, să mă tot duc
Și tinicheaua prinsă-n coadă
Ș-o zdrăngănesc pe străzi, **năuc**.

Balada motanului de Nichita Stănescu

Rezolvare

Enumeră trăsăturile motanului în ordinea apariției lor în text.

Amintește-ți !

Enumerația reprezintă figura de stil care constă în înșiruirea unor termeni, însușiri, stări, acțiuni, având rolul de a detalia.

Cu ajutorul enumerației pot fi intensificate ideile sau sentimentele autorului.

Enumeratia

Exercitiul 5

Folosește cuvintele din textul citit la începutul orei, pentru a completa spațiile libere:

Motan mi-aș fi dorit să fiu

_____,' _____,'

Cu _____ și _____ lungi

Cu-n ochi verzui și-un ochi căprui.

Enumeratia

Rezolvare

Folosește cuvintele din textul citit la începutul orei, pentru a completa spațiile libere:

Motan mi-aș fi dorit să fiu

Cu coada-n sus , cu blana-n dungi,

Cu ghiare și mustețe lungi

Cu-n ochi verzui și-un ochi căprui

Exercițiul 6

Care crezi că este semnificația versurilor „*C-un ochi verzui
și-un ochi căprui*” ?

- a. Motanul nu vede bine
 - b. Motanul este șmecher
 - c. Motanul s-a născut cu ochi de culori diferite
-

Rezolvare

Care crezi că este semnificația versurilor „*C-un ochi verzui și-un ochi căprui*”?

- a. Motanul nu vede bine
- b. Motanul este șmecher
- c. Motanul s-a născut cu ochi de culori diferite

Exercițiul 7

Observă ce cuvânt se repetă în versurile citite. Transcrie-le în tabelul de mai jos precizând în dreptul fiecăruia cifra de câte ori apare în text.

Cuvinte care se repetă	De câte ori apare în text

Motan mi-aș fi dorit să fiu
Cu coada-n sus, cu blana-n dungi,
Cu gheare și mustețe lungi,
C-un ochi verzui și-un ochi căprui.

La ora când târâs-grăpiș
Zăpada nopții se adună
Eu, cocoțat pe-acoperiș,
Să urlu a pustiu la luna.

[...]

Când zorii ziua o deznoadă
Să mă tot duc, să mă tot duc
Și tinicheaua prinsă-n coadă
S-o zdrăngănesc pe străzi, năuc.

Motan mi-aș fi dorit să fiu
Cu coada-n sus, cu blana-n dungi,
Cu gheare și mustețe lungi,
C-un ochi verzui și-un ochi căprui.

Balada motanului de Nichita Stănescu

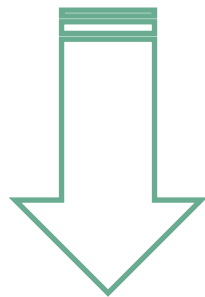
Rezolvare

Observă ce cuvânt se repetă în versurile citite. Transcrie-le în tabelul de mai jos precizând în dreptul fiecăruia cifra de câte ori apare în text.

Cuvinte care se repetă	De câte ori apare în text
ochi	2
să (mă duc)	2
coadă	2

Spre informarea voastră!

Repetiția este figura de stil prin care se repetă unul sau mai multe cuvinte cu rolul de a accentua o idee, un sentiment, o trăsătură.

Când se repetă de mai multe ori într-un text un vers sau o strofă întreagă, putem vorbi despre refren.

Exercițiul 8

Identifică din text o structură care să conțină
atât o enumerație, cât și o repetiție.

Motan mi-aș fi dorit să fiu
Cu coada-n sus, cu blana-n dungi,
Cu gheare și mustețe lungi,
C-un ochi verzui și-un ochi căprui.

La ora când târâs-grăpiș
Zăpada nopții se adună
Eu, cocoțat pe-acoperiș,
Să urlu a pustiu la luna.

[...]

Când zorii ziua o deznoadă
Să mă tot duc, să mă tot duc
Și tinicheaua prinsă-n coadă
S-o zdrăngănesc pe străzi, năuc.

Motan mi-aș fi dorit să fiu
Cu coada-n sus, cu blana-n dungi,
Cu gheare și mustețe lungi,
C-un ochi verzui și-un ochi căprui.

Balada motanului de Nichita Stănescu

Rezolvare

Transcrie din text o structură care să conțină atât o enumerație, cât și o repetiție.

Termeni ai unei enumerații
(însușiri)

C-un ochi verzui și-un ochi căprui

Ochi- termen repetat

Ați observat?

Majoritatea figurilor de stil nu apar singure și izolate, ci într-o înlanțuire de figuri de stil.

În felul acesta efectul expresiv al textului este mult mai mare.

Completați definiția termenilor amintiți astăzi!

este un text organizat în versuri.

poate avea un vers sau mai multe versuri.

este figura de stil care constă în repetarea unor cuvinte.

reprezintă un rând dintr-o poezie.

este figura de stil care constă în înșiruirea unor termeni de același fel.

Rezolvare

Completați definiția termenilor amintiți astăzi!

Poezia este un text organizat în versuri.

O strofă poate avea un vers sau mai multe.

Repetiția este figura de stil care constă în repetarea unor cuvinte.

Versul reprezintă un rând dintr-o poezie.

Enumerația este figura de stil care constă în înșiruirea unor termeni de același fel.

Exercițiul 9

Privește cu atenție versurile selectate și indică modul și timpul verbelor.

*„Motan mi-aș fi dorit să fiu
Să urlu a pustiu la lună
Să mă tot duc, să mă tot duc”*

Micul gramatician

Rezolvare

Privește cu atenție versurile selectate și indică modul și timpul verbelor.

*Motan mi-aș fi dorit să fiu
Să urlu a pustiu la lună
Să mă tot duc, să mă tot duc*

Condițional optativ
perfect

Conjunctiv prezent

Exercițiul 10

Gramaticianul a schițat casa/ cușca unei pisici, dar ar dori să folosească materialul pe care îl are la îndemână: cuvintele

Indică părți de vorbire pentru fiecare element al locuinței, după cum urmează:

1. pentru fundație- verbe
2. pentru acoperiș- substantive
3. pentru ziduri- adjective

4. pentru ferestre- prepoziții
5. pentru uși - pronume
6. pentru horn- numerale

Rezolvare

doi, trei, a doua, primul

casă, fereastră, zid, perete, ușă

pe, la, după

subțire, gros, înalt

eu, tu, noi

a construi, a face, a fi, a distruge

1. pentru fundație- verbe
2. pentru acoperiș- substantive
3. pentru ziduri- adjective

4. pentru ferestre- prepoziții
5. pentru uși - pronume
6. pentru horn- numerale

Exercițiul 11

În textul următor, s-au strecurat 10 greșeli. Corectați-le!

M-am gândit sa-i i-au mamei de Crăciun o carte de
bucate s-au un motan. Âi place să gătească foarte mult
. Face niște prăjituri foarte buni. Dar știu că și motani
sunt animalele ei preferate.

Mă ajutați să iau decizia potrivită?

Rezolvare

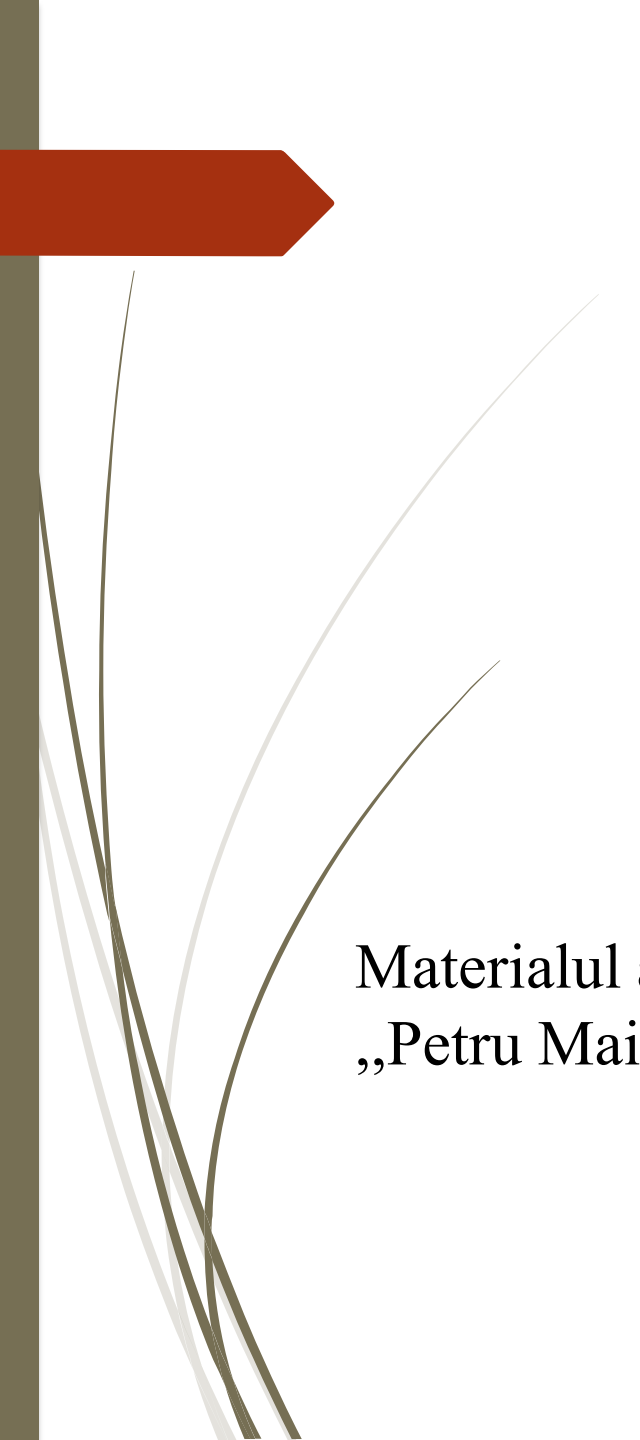
În textul următor, s-au strecurat 10 greșeli. Corectați-le!

M-am gîndit sa-i i-au mamei de Crâciun o carte de bucate s-au un motan. Âi place să gătească foarte mult . Face niște prăjîturi foarte buni. Dar ştiu că şi motani sunt animalele ei preferate. Mă ajutaţi să iau decizia potrivită?

M-am gîndit să-i iau mamei de Crăciun o carte de bucate sau un motan. Îi place să gătească foarte mult. Face niște prăjituri foarte bune. Dar ştiu că şi motanii sunt animalele ei preferate.

Mă ajutaţi să iau decizia potrivită?

Materialul a fost realizat de prof. Șandor Veronica de la Liceul Tehnologic
„Petru Maior”, Reghin